

САМОСТІЙНА РОБОТА З ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Анатолій Самощенко (Глухів)

Одним із аспектів навчання студентів у вищій школі є зв'язок із подальшою практичною діяльністю, що в системі підготовки майбутнього вчителя трудового навчання цілком закономірно повинно займати чи не найважливіше місце.

Практична підготовка студентів як складова професійної освіти, що відображає закономірності, зміст, методи і форми організації процесу набуття вмінь і навичок, спрямована на формування здатності до кваліфікованої роботи за обраним фахом, а потім і на підготовку підростаючого покоління до навчання за даним профілем розпочинається у процесі теоретичного навчання (під час лабораторно–практичних занять, розв'язування завдань певного виробничого змісту та ін.), адже під профільним навчанням розуміємо спосіб диференційованого навчання, який передбачає врахування освітніх потреб, нахилів та здібностей особистості відповідно до їх професійного самовизначення [2,13].

У “Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті”, Законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту” зазначено, що головною метою освіти є розвиток людини, а відтак можна стверджувати, що пріоритетом підготовки майбутніх фахівців є формування творчої, активної, самостійної і відповідальної за якість свого навчання особистості. Особливо важливу роль у процесі такої підготовки відіграє самостійна робота студентів (СРС).

Особливість самостійної роботи як активного методу у профільному навчанні полягає в тому, що його основу складають дії, які студент виконує без допомоги викладача, тобто сам вибирає способи виконання відповідних дій, контролює їх відповідно до поставленої мети. Інша особливість – самоконтроль, як важлива форма саморегуляції діяльності студента.

У психолого–педагогічній науці та практиці завжди приділялася належна увага проблемі професійної підготовки вчителя. Проблема самостійної роботи досить різносторонньо висвітлювалася вітчизняними та зарубіжними вченими. Так, сутність, роль і структуру самостійної роботи знаходимо в працях відомих дидактів Ю.К. Бабанського, Є.Я. Голанта, М.Г. Дайрі, Б.П. Єсіпова, А.П. Молибога, М.О. Данилова, П.І. Підкасистого, В.К. Буряка; форми проведення самостійної роботи визначено А.М. Алексюком, М.М. Скаткіним; класифікацію її видів розглядали В.П. Стрезікозін, А.О. Вербицький, В.О. Онишук, Є.Я. Голант, П.І. Підкасистий.

Актуальність проблеми самостійної роботи студентів та її ролі в становленні їх професійної компетентності незаперечна. Тому ми маємо на меті проаналізувати і узагальнити наявні погляди на сутність самостійної роботи студентів та її види, визначити її місце в навчальному процесі.

На сьогоднішній день не існує єдиного тлумачення поняття «самостійна робота». Але в деяких підручниках під самостійною роботою розуміють вид навчальної праці, яка поряд із засвоєнням навчальної інформації сприяє формуванню в студента самостійності.

У вітчизняній та зарубіжній дидактиці сутність поняття „самостійна робота” розкривається у працях А.М. Алексюка, Е.Я. Голанта, М.Г. Дайрі, М.О. Данилова, В.П. Єсіпова, В.А. Козакова, І.Я. Лернера, Р.М. Мікельсона, П.І. Підкасистого та інших. В основному дослідники розглядають СРС як різноманітну і багатогранну індивідуальну пізнавальну діяльність студентів, хоча кожен з них по-своєму визначає її зміст: як форму організації навчального процесу, як метод навчання, як прийом учіння, як засіб організації навчальної діяльності тощо.

Автори посібника з педагогіки та психології вищої школи [3] пропонують такі види індивідуальної самостійної роботи: підготовка до лекцій, семінарів, лабораторних робіт, заліків, екзаменів, написання курсових та дипломних робіт. А.М.Алексюк, автор підручника з педагогіки вищої

школи [1], пропонує усі види самостійних робіт студентів розділити на роботи репродуктивного типу, творчі і комбіновані.

Ми ставимо на меті висвітлити реалізацію лише деяких видів самостійної роботи студентів на лекційних, семінарських та лабораторних заняттях з електротехніки.

Лекція є головною ланкою навчання у вузі, тому будуємо ми її з урахуванням сучасних вимог (науковість, інформативність, доказовість і аргументованість, наявність достатньої кількості яскравих переконливих прикладів, фактів, обґрунтувань, наукових доведень, емоційність форми викладу, активізація мислення слухачів, постановка питань для роздумів; чітка структура і логіка розкриття послідовно викладуваних питань) [3].

Саме такий підхід до відбору лекційного матеріалу, на нашу думку, сприяє вивільненню часу для самостійної роботи та активізації майбутніх учителів до самостійного поповнення своїх знань, орієнтування в науковій інформації, оскільки саме від уміння самостійно планувати, організовувати і контролювати процес навчально–пізнавальної діяльності залежить якість оволодіння студентами відповідних навчальних досягнень.

Самостійна робота може здійснюватися під час підготовки до заняття, на самому занятті та після його проведення. Вивчення науково-методичної літератури та практика роботи дозволяють визначити ще й такі ефективні її види, як: написання рефератів, повідомлень, розв'язання проблемних ситуацій і завдань, доповнення конспектів лекції за рекомендованою літературою тощо.

Результативними видами самостійної роботи під час підготовки до семінарських, а іноді і до лекційних занять є написання студентами повідомлень, рефератів до окремих питань, визначених викладачем. Наприклад: підготувати повідомлення на одну з тем: «Однофазні електричні кола змінного струму», «Трьохфазні кола змінного струму»; підготувати реферати на одну з тем: «Електричні двигуни змінного струму», «Електричні двигуни постійного струму» тощо.

На лабораторних заняттях з електротехніки найчастіше використовуємо такі види самостійної роботи студентів: розв'язання проблемних ситуацій, створення електричних схем, складання електричного кола за відомою схемою, написання опорних конспектів тощо. В умовах розвивального навчання особливого значення набуває створення на заняттях проблемних ситуацій, які дозволяють студентській аудиторії вести самостійний аналіз вирішуваних питань.

Таким чином, розроблена нами система видів самостійної роботи студентів на лекційних, лабораторних та семінарських заняттях з електротехніки значно активізує їхню навчальну діяльність, стимулює до подальшої самостійної праці, що, в свою чергу, формує потребу постійного пошуку, накопичення знань, здатність майбутніх учителів застосовувати набуті знання у подальшій професійній діяльності, і, зокрема, в підготовці до організації профільного навчання.

Література

1. Алексюк А.Н., Аюрзанайн А.А., Пидкасистый П.И., Козаков В.А. Организация работы студентов в условиях интенсификации обучения. – К.: ИСДО, 1993. – С. 6–7.
2. Осадчук Р. Особливості самостійної роботи учнів у профільному навчанні [Текст] / Р.Осадчук // Історія в школі.- 2007.- №7-8.- С.13-16
3. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. – Ростов н/Дону: Феникс, 2002. – С.125.